

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS VA'ESCHANAN • MAAMAR 4

וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'

« Et tu sauras en ce jour,
et tu le prendras à cœur »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/vaeschanan/4/

1 וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. הנה יש להבין הלא כבר נאמר אתה הראת לדעת וגו'. ומהו עוד וידעת גם מהו היום.

«Et tu sauras en ce jour et tu ramèneras cela à ton cœur», etc. Voici ce qu'il faut comprendre: n'a-t-il pas déjà été dit: «Tu as été montré, afin de savoir», etc.? Que signifie donc cette nouvelle expression: «Et tu sauras»? Et que signifie également «ce jour»?

אך הנה אחר מתן תורה שראו פנים אל פנים ושמעו בעצמם עשרת הדברות אמרו אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' קרב אתה ושמע וגו'.

Cependant, après le don de la Torah, lorsqu'ils virent face à face et entendirent eux-mêmes les Dix Commandements, ils dirent: «Si nous continuons à entendre», etc., «Approche-toi, toi, et écoute», etc.

2 והקב"ה הסכים על ידם ואמר היטיבו כל אשר דברו וגו' לך אמור להם וגו'. וכתוב וזאת המצוה וגו' לעשות בארץ וגו' עד ארץ זבת חלב ודבש.

Et le Saint béni soit-Il acquiesça à leur demande et dit: «Ils ont bien parlé en tout ce qu'ils ont dit», etc., «Va leur dire», etc. Et il est écrit: «Et voici le commandement», etc., «à accomplir dans le pays», etc., jusqu'à «un pays ruisselant de lait et de miel».

וכתוב בתריה שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד ואהבת וגו' שהיא המצוה הראשונה שנצטוו אחר עשרת הדברות מפי משה.

Et il est écrit ensuite: «Écoute, Israël: Havaya est notre D.ieu, Havaya est Un», «Et tu aimeras», etc.; c'est le premier commandement qui leur fut transmis après les Dix Commandements, par la bouche de Moïse.

וצריך להבין למה הקדים לומר וזאת המצוה וגו' לעשות בארץ וגו' דהא פרשה שמע חובת הגוף היא ונוהגת בין בארץ כו'.

Il faut comprendre pourquoi il est d'abord dit: «Et voici le commandement», etc., «à accomplir dans le pays», etc., puisque le passage du Chema est une obligation personnelle, qui s'applique aussi bien en Terre d'Israël qu'ailleurs, etc.

ולהבין כל זה צריך להקדים ביאור ענין דעת וענין אמונה שהם שתי מצות כי הנה כתיב דע את אלהי אביך וגוי

Pour comprendre tout cela, il faut d'abord expliquer la notion de connaissance (Daat) et celle de foi (émouna), qui sont deux mitsvot. Car il est écrit : « Connais le D.ieu de ton père », etc.

(בד"ה א' כ"ח ט') (דר"ל [דרוזה לומר] בחי' דעת והשגה ממש ועד"ז פי' בשל"ה [בשני לוחות הברית] בפרק בעשרה מאמרות מאמר א').

(I Chroniques 28:9) (c'est-à-dire le niveau d'une connaissance et d'une compréhension véritables ; et c'est dans ce sens que l'explication est donnée dans le Chela, au chapitre « BeAsarah Maamarot », maamar 1).

וכתיב ויאמינו בהוי' (ועיין ברבות בשלח פכ"ג ע"פ תשורי מראש אמנה. ובש"ש [ובשיר השירים] רבה בפסוק אתי מלבנון).

Et il est écrit : « Et ils crurent en Havaya » (voir [Midrach] Rabba, Béchala'h, chapitre 23, sur le verset « Regarde du sommet d'Amanah » ; et Chir Hachirim Rabba, sur le verset « Avec moi, du Liban »).

והענין כי באמת זה שהעולם קורין בשם אמונה להאמין מה שהקב"ה מחיה את כולם הוא ברא

Voici l'explication : en vérité, ce que le monde appelle « foi » — croire que le Saint béni soit-Il donne la vie à tous, [qu']Il a créé

את כל העולמות מאין ליש טועים הם שאין צריך לזה אמונה שהרי זה נרגש בבחי' ראייה הגם שאינו רואה בעיני בשר הרי זה כאילו רואה.

tous les mondes ex nihilo — ils se trompent. Cela ne nécessite aucune foi, car cela se ressent au niveau de la vision : bien qu'on ne le voie pas avec les yeux de chair, c'est comme si on le voyait.

3 וע"ז נאמר ומבשרי אחזה אלוה אחזה דייקא. והיינו מבשרי שכמו בבשרי בשביל שרואה חיות הגוף וקיומו יודע ומרגיש כי נפשו היא בו שהיא היא המחיה את הגוף ובלעדה אין חיות וקיום לגוף.

À ce sujet, il est dit : « De ma chair, je contemple D.ieu » — « je contemple », précisément. C'est-à-dire : « de ma chair » ; de même que, dans ma chair, parce qu'une personne voit la vie et l'existence du corps, elle sait et ressent que son âme est en lui, que c'est elle qui donne vie au corps et que, sans elle, le corps n'a ni vie ni existence.

כך אחזה אלוה מאחר שרואין את העולמות שהם כמו גוף גדול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'.

De même, « je contemple D.ieu » : puisque l'on voit les mondes, qui sont comme un grand corps — de la terre au firmament, il y a un trajet de cinq cents ans, etc.

4 וכן אפילו דברים רוחנים כמו מלאכים ונשמות כו' הן כגוף לגבי החיות שבתוכם מא"ס ב"ה המהווה והמחי' [והמחיה] אותם ומקיימם כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וידיעה זו מורגשת כאלו רואה כו'.

De même, même les réalités spirituelles, telles que les anges et les âmes, etc., sont comme un corps par rapport à la force vitale qui est en elles, provenant de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, qui les fait exister, leur donne vie et les maintient, comme il est écrit : « Levez les yeux vers les hauteurs et voyez : qui a créé ceux-ci ? » Et cette connaissance est ressentie comme si l'on voyait, etc.

וזהו לשון אחזה ולכן אין זה נקרא בשם אמונה בלשון הקודש אלא בשם דעת כי דעת הוא לשון הכרה והרגשה

Tel est [le sens de] l'expression « Je contemple ». C'est pourquoi, dans la Langue sainte, cela n'est pas appelé « foi », mais « connaissance » (Daat), car Daat désigne la reconnaissance et le ressenti.

וגם דעת הוא העמקת הלב שלא יסיח דעתו מזה ויהיה לו לזכרון לפניו תמיד שלא ישכח ויסור מלבו. משא"כ הרהור בעלמא לא עביד מידי דהרהור לאו כדבור דמי.

Daat désigne aussi l'approfondissement du cœur, de sorte que l'on ne détourne pas son esprit de cela et que cela demeure constamment présent à sa mémoire, afin qu'on ne l'oublie pas et que cela ne quitte pas son cœur. En revanche, une simple pensée n'accomplit rien, car la pensée n'est pas assimilée à la parole.

5 ב אך הנה דעת והרגשה זו היא בבחי' ממלא כל עלמין (ולכן נק' בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בשם עלמא דאתגליא כמ"ש בד"ה ונקדשתי בתוך בני' [בני ישראל]),

2. Toutefois, cette connaissance et ce ressenti relèvent du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) (c'est pourquoi le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes est appelé « le monde révélé » (alma de'isgalya), comme il est expliqué dans le discours commençant par « Je serai sanctifié au milieu des enfants d'Israël »),

אבל בבחי' סובב כל עלמין כתיב אני הו' לא שניתי (וע' זח"ב [זהר חלק ב'] ס"פ תרומה קע"ו א', ח"ג [חלק ג'] קל"ז ב')

mais, au sujet du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), il est écrit: «Moi, Havaya, Je n'ai pas changé» (voir Zohar, Part II, à la fin de Parshas Terumah, 176a; Part III, 137b),

ואתה הוא קודם שנברא העולם כו' שאינו בגדר עלמין כלל רק בחי' מלכותך לבדה היא מלכות כל העולמים

et «Tu es le même avant que le monde ait été créé», etc., car Il n'entre nullement dans les limites des mondes. Seul le niveau de «Ta royauté», à elle seule, est «une royauté sur tous les mondes»,

דהיינו בחי' זיו והארה ממדת מלכותו ית' כמאמר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שם כבוד מלכותו ולא מלכותו עצמה.

c'est-à-dire un niveau de rayonnement et de lumière émanant de l'attribut de Sa royauté (Mal'hout), qu'Il soit béni, comme le dit la formule: «Béni soit le Nom de la gloire de Sa royauté pour toujours et à jamais»: le Nom de la gloire de Sa royauté, et non Sa royauté elle-même.

וע"ז אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד שגם שמו היא מדת מלכותו היא בבחי' לבדו וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ כו'

À ce sujet, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «Avant que le monde ait été créé, Lui et Son Nom étaient seuls»: même Son Nom, qui est l'attribut de Sa royauté, était au niveau de «seul», comme il est écrit: «Car Son Nom seul est exalté»; seul «Son éclat» et le rayonnement de Son Nom sont «sur la terre», etc.

(וע' מזה בד"ה לכן אמור לבנ"י [לבני ישראל] ובד"ה קחו מאתכם תרומה ובד"ה יביאו לכוש מלכות ובד"ה ובבואה לפני המלך ובד"ה שיר השירים ובד"ה קול דודי), ונקרא

(Voir à ce sujet le discours commençant par «C'est pourquoi dis aux enfants d'Israël», ainsi que ceux commençant par «Prenez parmi vous une offrande», «Qu'on apporte des vêtements royaux», «Et lorsqu'elle se présenta devant le roi», «Le Cantique des Cantiques» et «La voix de mon bien-aimé.») Et Il est appelé

הוא ית' בשם סובב כל עלמין שאין העולמות תופסים מקום נגדו שחיותו המתפשט תוך העולמות אינו כדמיון הנשמה המתלבשת ממש תוך הגוף ומתפעלת ממקרי הגוף וממקרי המקום והזמן קור וחום כו',

— Lui, qu'Il soit béni — du nom de «lumière qui entoure tous les mondes», car les mondes n'occupent aucune place par rapport à Lui: la force vitale qui se répand dans les mondes n'est pas comparable à l'âme, qui est réellement vêtue dans le corps et affectée par ce qui arrive au corps ainsi que par les circonstances liées au lieu et au temps, le froid et la chaleur, etc.,

אבל לפניו ית' הגם שנמצא למטה כמו למעלה אינו נתפס בגדר מקום ח"ו [חס ושלום] ומעלה ומטה שוין ואין הפי' סוכ"ע שהוא מלמעלה מן העולמות אלא הוא

mais devant Lui, qu'Il soit béni, bien qu'Il soit présent en bas comme en haut, Il n'est pas soumis aux limites de l'espace, à D.ieu ne plaise, et le haut et le bas sont égaux. Le sens de «entourer tous les mondes» n'est donc pas qu'Il se trouve au-dessus des mondes; au contraire, Il

נמצא בתוך העולמות ג"כ ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא בבחי' סוכ"ע וזהו והקדוש בשמים ובארץ שלפי שהוא קדוש ומובדל הוא בחי' סובב כל עלמין לכן הוא שוה ממש בארץ מתחת

se trouve également à l'intérieur des mondes et, malgré cela, demeure au niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin). Tel est [le sens de] «et saint dans les cieus et sur la terre»: parce qu'Il est saint et séparé, Il est au niveau de la lumière qui entoure tous les mondes; Il est donc véritablement identique sur la terre d'en bas

כמו בשמים ממעל (והמלך הגדול היינו בחי' ממלא כל עלמין התפשטות גדולת מלכותו ית' כי ולגדולתו אין חקר כתיב וכתוב אלף אלפים כו' וע' בזח"א [בזהר חלק א] דרל"ט א'. ויגש דר"ו ע"ב ויחי דרל"ז א'. ח"ג [חלק ג'] דקע"א סע"א [סוף עמוד א])

que dans les cieus d'en haut. (Et «le grand Roi» désigne le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), la diffusion de la grandeur de Sa royauté, béni soit-Il; car il est écrit: «et Sa grandeur est insondable», et il est écrit: «mille milliers», etc. Voir Zohar, Part I, 239a; Vayigash, 206b; Vayechi, 237a; Part III, 171a, end of side a.)

שאינו בגדר עלמין ואין העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו [חס ושלום] וכמו מקודם שנברא העולם ובבחי' זו לא שייך דעת והרגשה שאין נתפס בשום שכל והשגה איך אין שינוי לפניו ית'

Car Il n'est pas dans les limites des mondes, et les mondes ne provoquent en Lui aucun changement, à D.ieu ne plaise, tout comme avant la création du monde. À ce niveau, la connaissance et le ressenti ne s'appliquent pas, car aucun intellect ni aucune compréhension ne peut saisir comment il n'y a pas de changement devant Lui, béni soit-Il;

אלא זו היא בחי' אמונה להאמין בה' שהוא ית' אינו בגדר עלמין ולפניו כחשיכה כאורה (ועמ"ש מזה בד"ה וירא ישראל כו' ויאמינו בהוי'):

mais tel est le niveau de la foi : croire en D.ieu, croire qu'Il, béni soit-Il, n'est pas dans les limites des mondes et que, devant Lui, « les ténèbres sont comme la lumière » (voir ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Et Israël vit », etc., « et ils crurent en Havaya »).

6 ג והנה כתיב שכן ארץ ורעה אמונה פי' ורעה מפרנס שצריך לפרנס ולהמשיך מזון להגדיל את האמונה עד שתהיה קבועה בלב האדם ג"כ בבחי' דעת והרגשה וכאלו רואה כו'

3. Or, il est écrit : « Demeure dans le pays et fais paître la foi. » « Faire paître » signifie pourvoir aux besoins : il faut pourvoir à la nourriture et la faire descendre afin de faire croître la foi, jusqu'à ce qu'elle soit également solidement établie dans le cœur de l'homme au niveau de la connaissance et du ressenti, comme s'il voyait, etc.,

וכמו שיהיה לעתיד לבא כדכתיב ומלאה הארץ דעה פי' הארץ היא האמונה שנק' בשם ארץ שהיא המדרגה התחתונה שאין בה גילוי אלא אמונה בלבד

comme ce sera à l'époque future, ainsi qu'il est écrit : « Et la terre sera pleine de connaissance. » Autrement dit, « la terre » désigne la foi, appelée « terre » parce qu'elle est le niveau le plus bas, où il n'y a aucune révélation, mais seulement la foi.

כי נעוץ תחלתן בסופן שאין גילוי תחלתן אלא בבחי' סופן ובחי' אמונה זו תהיה מלאה דעה שתהי' [שתהיה] בבחינת הכרה והרגשה וכאלו רואה וכו'.

Car « leur commencement est enchâssé dans leur fin » : leur commencement ne se révèle qu'au niveau de leur fin. Et ce niveau de foi sera « plein de connaissance », de sorte qu'il atteindra le niveau de la reconnaissance et du ressenti, comme si l'on voyait, etc.

וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כו' והמשכה זו להיות הגדלת האמונה הוא ע"י תורה ומצות

Comme il est écrit : « La gloire de Havaya sera révélée, et toute chair la verra ensemble », etc. Et cette effusion qui fait croître la foi s'opère par la Torah et les mitsvot.

(ועמ"ש בד"ה להבין ענין הברכות ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ע"פ חגרה בעוז מתניה. ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמן אמן פדגוג. ובד"ה משה ידבר גבי בצלמנו כדמותנו),

(Voir ce qui est écrit dans le discours qui commence par « Comprendre le sens des bénédictions », ainsi que dans Igueret Hakodech, sur le verset « Elle ceint ses reins de force » ; voir également ce qui est écrit dans le discours qui commence par « J'étais auprès de Lui, amon » : amon, un pédagogue ; et dans le discours qui commence par « Moché parlait », au sujet de « à Notre image, selon Notre ressemblance »),

שעליהם נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רמ"ח מצות הם רמ"ח אברין דמלכא בחי אדם אדמה לעליון שהם הן רמ"ח המשכות מבחי סובב כל עלמין.

car c'est à leur sujet qu'il est dit : « Faisons l'homme à Notre image, selon Notre ressemblance » : les 248 mitsvot sont les 248 « membres du Roi », le niveau d'« Adam », [comme dans] « Je serai semblable (adameh) au Très-Haut » ; elles sont les 248 effusions provenant du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin).

ודרך כלל נחלקין הרמ"ח מצות לג' קוין ימין ושמאל ואמצע והם תורה ועבודה וגמילות חסדים. תורה הוא שמותיו של הקב"ה קורא בתורה הוא כמו שקורא בשם וכו'.

En règle générale, les 248 mitsvot se répartissent en trois lignes, droite, gauche et médiane, qui correspondent à la Torah, au service divin (avoda) et aux actes de bonté (guemilout hassadim). La Torah est constituée des Noms du Saint béni soit-Il : celui qui lit dans la Torah est comme celui qui appelle par le Nom, etc.

7 וגמ"ח [וגמילות חסדים] זו צדקה להחיות רוח שפלים על ידי אערותא דלתתא אתערותא דלעילא להיות המשכת סובב כל עלמין בבחי ירידה והשפלה להחיות רוח שפלים. ועבודה זו קרבנות בחי רשפי אש שלמטה ליכלל באש שלמעלה.

Et les actes de bonté sont la charité, qui « ranime l'esprit des humbles » : par un éveil d'en bas, [il y a] un éveil d'en haut, afin que la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) soit attirée vers le bas dans un mouvement de descente et d'abaissement, « pour ranimer l'esprit des humbles ». Le service, ce sont les sacrifices : le niveau des flammes de feu d'en bas, destinées à se fondre dans le feu d'en haut.

8 וכן בתפלה שכנגד הקרבנות תקנו ברוך שאמר ופסוקי דזמרה להגדיל מדורת האש האהבה שממטה למעלה באומרו ברוך שאמר והיה העולם דהיינו במאמר אחד ואח"כ נפרט ע"י ט' מאמרות כו'.

De même, dans la prière, qui correspond aux sacrifices, on institua Baroukh Cheamar et les Pes-souké déZimra afin d'attiser le brasier de l'amour qui s'élève d'en bas vers le haut, en disant : « Béni soit Celui qui parla et le monde vint à l'existence » ; c'est-à-dire par une seule parole, puis celle-ci fut détaillée au moyen des neuf paroles, etc.

וכן בהללויה כי נשגב שמו לבדו רק הודו גוי [וגוי / גומר] וירם קרן לעמו וגוי לבניי [לבני ישראל] עם קרובו וגוי וכיוצא בזה משאר פסוקים שמהם נמשך רשפי אש והתלהטות הלב.

De même, dans [le psaume] « Hallelouya » : « Car Son Nom seul est exalté » ; seulement « Sa splendeur », etc. ; « Il a élevé la puissance de Son peuple », etc. ; « les enfants d'Israël, peuple proche de Lui », etc. ; et de même pour les autres versets, d'où jaillissent les flammes du feu et l'embrasement du cœur.

9 ועי"ז כמים הפנים לפנים וגוי ממשיך למטה בחי' סוכ"ע שתהיי [שתהיה] אמונה זו קבועה ותקועה כלב ונפש האדם, וזהו וזאת המצוה וגוי לעשות בארץ וגוי ארץ זבת חלב ודבש שמע ישראל וגוי.

Et par cela, « Comme dans l'eau le visage répond au visage », etc., on attire en bas le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), afin que cette foi soit fixée et profondément implantée dans le cœur et l'âme de l'homme. Telle est la signification de « Et voici le commandement », etc., « à accomplir dans le pays », etc., « un pays ruisselant de lait et de miel », « Écoute, Israël », etc.

כי הנה ענין פרשת שמע ישראל הוא שהוי' סוכב כל עלמין שהוא אלהינו שאנחנו מאמינים בו בבחי' אמונה

Car le thème de la section « Écoute, Israël » est que Havaya, la lumière qui entoure tous les mondes, Lui qui est « notre D.ieu », en qui nous croyons par la foi

לבדה יהי' [יהיה] בבחי' אחד בבחי' גילוי בשבעה רקיעים ובארץ בבחי' דעת והרגשה (וכ"כ [וכן כתב] בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"א [פרק י"א] בענין הוי' אחד שהוא המשכת הדעת עליון כו')

seule, doit atteindre le niveau de « Un », se révéler dans les sept cieux et sur la terre, au niveau de la connaissance et du sentiment (ainsi qu'il est écrit dans Pri Etz Chaim, Shaar Kerias Shema, chapitre 11, à propos de « Havaya est Un » : il s'agit de l'attraction du Daat suprême, etc.),

להיות ביטול ויחוד אמיתי בבחי' יחודא עילאה ביטול במציאות ממש ונעשה ונמשך בחי' זו ע"י המשכת המצות לבחי' ארץ היא בחינת אמונה ואמונה זו היא בחי' ארץ זבת חלב ודבש.

afin qu'il y ait une véritable annulation de soi (bitoul) et une véritable union, au niveau de l'unité supérieure (yi'houda ila'a), une annulation réelle de l'existence. Ce niveau est suscité et attiré par l'attraction des mitsvot vers le niveau du «pays», qui est le niveau de la foi; et cette foi est le niveau du «pays ruisselant de lait et de miel».

חלב הוא בחי' הגדלת המדות שתגדל האהבה המסותרת בלב ותצא מההעלם אל הגילוי, (כי הגדלת המדות הוא ע"י בחי' אמונה מבחי' סובב כלעלמין דייקא משא"כ מבחי' ממלא כל עלמין לא תתגדל אהבתו ויראתו לה' מכאשר תוכל נפשו שאת.

Le «lait» est le niveau de l'accroissement des attributs émotionnels (midot) : l'amour caché dans le cœur doit croître et sortir de sa dissimulation pour se révéler. (Car l'accroissement des attributs émotionnels vient du niveau de la foi, et précisément de la lumière qui entoure tous les mondes; en revanche, à partir du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), son amour et sa crainte de D.ieu ne croîtront pas au-delà de ce que son âme peut supporter.

ועמ"ש בד"ה באתי לגני בפ"י ייני עם חלבי. וסד"ה חכלילי עינים גבי רוחצות בחלב וכוח"ג [ובזהר חלק ג] קל"ו ב'.

Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Je suis venu dans mon jardin», dans l'explication de «mon vin avec mon lait»; et à la fin du discours commençant par «Ses yeux seront rouges», à propos de «baignées dans le lait»; ainsi que dans le Zohar, partie III, 136b.)

ודבש הוא בחינת מתיקות ותענוג כמ"ש אז תתענג על ה' והיינו מבחי' סובב כל עלמין

Et le «miel» est le niveau de la douceur et du plaisir, comme il est écrit: «Alors tu trouveras ton plaisir en Havaya»; cela provient du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes,

דהיינו כאשר יתבונן כי אני הו"י לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם כו'. ורק הודו על וגו'.

c'est-à-dire lorsqu'on médite que «Moi, Havaya, je n'ai pas changé» et que «Tu es le même avant que le monde ait été créé», etc., et [que] seule «Sa splendeur est sur», etc.

10 ועם כל זה הנה וירם קרן לעמו ולבניי [ולבני ישראל] עם קרובו ממש. אי לזאת יגיל וישמח לכו ויתענג על ה' ממש וזהו וצדיק באמונתו יחיה מלשון תענוג ופיקוח נפש

Et pourtant, malgré tout cela, « Il a élevé une corne pour Son peuple », « pour les enfants d'Israël, un peuple proche de Lui » — véritablement. Aussi son cœur exultera-t-il et se réjouira-t-il, et il se délectera véritablement en D.ieu. Tel est le sens de « Le juste vivra par sa foi » : [« vivra »] au sens de délectation et de revivification de l'âme,

כמו בורא נפשות רבות וחסרונם על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי, שפ"י חסרונם דבר החסר לאדם לקיום חיותו להחיות בהם נפש כל חי שאינו

comme dans [la bénédiction] « Qui crée de nombreux êtres vivants et leurs besoins, pour tout ce que Tu as créé afin de donner vie, par eux, à l'âme de tout être vivant » ; car « leurs besoins » désigne ce qui manque à l'homme pour assurer le maintien de sa vie, tandis que « donner vie, par eux, à l'âme de tout être vivant » désigne ce qui est

אלא להתענג ופיקוח נפש וכך יחיה באמונתו להשיב את נפשו יותר מכל התענוגים ומרוב כל וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי וגו'.

uniquement destiné à la délectation et à la revivification de l'âme. De même, il « vivra par sa foi », qui restaure son âme plus que toutes les délectations et « plus que l'abondance de toute chose », comme il est écrit : « Qui ai-je au ciel ? Et avec Toi, je ne désire rien », etc.

(וזהו ורעה אמונה והתענג על ה' והיינו ע"י ועשה טוב. וע' זח"ג [זהר חלק ג] פינחס דרכ"ה ב' מענין זה. ובפ' בהר דק"י ע"ב. ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם מענין טוב. ח"ב [חלק ב'] תרומה ק"ע ע"א ע"פ מזמור לדוד ה' רועי ודקע"א א'):

(Tel est le sens de « cultive la foi » et « délecte-toi en Havaya » ; cela se réalise par « fais le bien ». Voir Zohar, partie III, Pinhas, 225b, à ce sujet ; et la paracha Behar, 110b ; ainsi que le commentaire du Ramaz à cet endroit, sur la notion de bien. Partie II, Terouma, 170a, sur le verset « Psaume de David : Havaya est mon berger », et 171a.)

11 ד אך בחי' אלו של חלב ודבש עדיין לא הגיעו למעלת ומדריגת ומלאה הארץ דעה שיהיה לעתיד לבא בבחי' דעת והרגשה ממש משא"כ חלב ודבש הם בבחי' האמונה עדיין.

4. Cependant, ces niveaux de lait et de miel n'ont pas encore atteint la qualité et le degré de « La terre sera pleine de connaissance », qui prévaudront dans les temps futurs, au niveau d'une connaissance et d'un ressenti véritables ; tandis que le lait et le miel relèvent encore du niveau de la foi.

והענין כי הנה אנו רואים שהעולם כמנהגו נוהג בבחי' ממלא כל עלמין שיש לכל עת כו'. כי הנחש הטיל זוהמא בחוה בחי' כנסת ישראל ובמתן תורה פסקה זוהמתן.

Voici l'explication : nous voyons que le monde suit son cours habituel au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), où « il y a un temps pour toute chose », etc. Car le serpent injecta sa souillure en 'Hava, qui représente l'Assemblée d'Israël, et, lors du don de la Torah, leur souillure cessa.

12 ואח"כ בחטא העגל חזר כו'. ואח"כ בימי יהושע עבדו את ה' ובימי שפוט השופטים קלקלו ובימי דוד ושלמה היו במעלה העליונה ואח"כ בחטא ירבעם כו'

Par la suite, avec la faute du Veau, cela revint, etc. Puis, aux jours de Yehochoua, ils servirent D.ieu ; à l'époque où les juges jugeaient, ils se corrompirent ; aux jours de David et de Chlomo, ils atteignirent le niveau le plus élevé ; puis, avec la faute de Yeravam, etc.

וכך בכל דור ודור נשתנה לפי הענין וגם בימי התנאים והאמוראים אין זמן א' דומה לחבירו וכל העתים משתנים והזמנים מתחלפין ומתהפכין.

Ainsi, dans chaque génération, cela changeait selon les circonstances ; de même, aux jours des Tannaïm et des Amoraïm, aucune époque ne ressemblait à une autre. Toutes les époques changent, et les temps se succèdent et se renversent.

והיינו לפי שהם בבחינת ממלא כל עלמין שהם בחי' פרצוף ראש ויד ורגל ושאר אברים שאין אחד דומה לחבירו ופעולת האיברים משתנים גם לפעמים כואב אחד מהאברים או נחלש כו'

Cela tient au fait qu'ils relèvent du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), qui est celui d'une configuration (partsouf) : tête, main, pied et autres membres, dont aucun ne ressemble à un autre ; les fonctions des membres varient également, et parfois l'un d'eux souffre ou s'affaiblit, etc.,

וכיוצא בזה שינוים מקרים (וע' זח"א [זהר חלק א] ויחי דרכ"א א' דאשתניאת מגוונא לגוונא וס"פ אמור דק"ז. זח"ג [זהר חלק ג] תצא רפ"א א' ועיין בפרדס שער אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] ספ"א [סוף פרק א']).

et il en va de même pour les changements et les événements de ce genre (voir Zohar, partie I, Vayé'hi, 221a : « qu'elle change de couleur en couleur » ; et la fin de la paracha Emor, 107 ; Zohar, partie III, Tetsé, 281a ; voir également Pardes, le portail des mondes d'Atsilout, Béria, Yetsira et As-siya, fin du chapitre 1).

וכן בכל אדם בפרטיות לפעמים נופל במחשבה דבור ומעשה אשר לא טוב. ולפעמים יפול לו הרהורי תשובה ומעשים טובים כי לכל עת וגו' ולאום מלאום יאמץ.

Il en va de même pour chaque personne en particulier : parfois, elle tombe dans des pensées, des paroles et des actes qui ne sont pas bons ; parfois, des pensées de techouva (retour) et de bonnes actions lui viennent. Car «il y a un temps pour toute chose», etc., et «une nation sera plus forte que l'autre nation».

כשזה קם כו'. לא נתמלאה צור כו'. וע"כ אל יפול לב האדם עליו בראותו שנופל כו'

«Quand celui-ci se lève», etc. ; «Tyr ne fut pas remplie», etc. C'est pourquoi l'homme ne doit pas perdre courage lorsqu'il voit qu'il tombe, etc.,

כי כך הוא סדר תהפוכות הזמן ויכול הוא לחזור ולשנות את טעמו מרע לטוב. וכל זה הוא בבחי' ממלא כל עלמין.

car tel est l'ordre des renversements du temps, et il peut revenir et changer son inclination du mal vers le bien. Tout cela relève du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes.

אך להיות בחי' סובב כל עלמין בבחי' גילוי בבחי' דעת והרגשה ממש צריך להיות ובערת הרע וגו'

Mais, pour que le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) se révèle sous la forme d'une connaissance et d'un ressenti effectifs, il faut «Tu élimineras le mal», etc.

(וכמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה) שזה יהיה לעתיד לבא שיקויים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

(comme il est écrit à ce sujet dans le Biour sur le verset «Car sur toute la gloire, il y aura un dais»), ce qui se réalisera dans les temps futurs, lorsque s'accomplira : «Et je ferai disparaître de la terre l'esprit d'impureté.»

משא"כ בזמן חורבן הבית שבית ראשון היו בו נביאי השקר ובית שני היה בו שנאת חנם שהם הם בחי' זה לעומת זה כנגד בחי' אמונה שהיא למעלה מן הדעת,

Il en allait autrement au moment de la destruction du Temple : au temps du Premier Temple, il y avait de faux prophètes, et au temps du Second Temple, une haine gratuite ; ce sont précisément là les aspects de «l'un opposé à l'autre», opposés à l'aspect de la foi qui dépasse la connaissance.

והענין כי כמו שיש בסטרא דקדושה בחיי אמונה שהיא למעלה מן הדעת כך הי' [היה] אז בין ישראל אמונות כוזבות (כמבואר בירמיהו סימן מ"ד פסוק י"ז י"ח).

L'explication est que, tout comme du côté de la sainteté il existe l'aspect de la foi qui dépasse la connaissance, il y avait alors aussi parmi Israël de fausses croyances (comme cela est expliqué dans Jérémie, chapitre 44, versets 17 et 18).

והם זה לעומת זה והנה בבית ראשון בהתגברות סטרא דקדושה היה גילוי שכינה ארון וכפורת וכך בזה לעומת זה בהתגברות סטרא דקליפה מחמת החטא היה

Et ils sont «l'un opposé à l'autre». Au Premier Temple, lorsque le côté de la sainteté prévalait, la Chekhina (la Présence divine) se révélait, et il y avait l'Arche et son couvercle ; de même, «l'un opposé à l'autre», lorsque le côté de la kelipa prévalait à cause de la faute, il y avait

התגברות כנגד אמונת אלהות והנשים שהי' [שהיה] מבכות את התמוז אמרו מעת חדלנו לקטר למלכת שמים חסרנו וגוי וכך היו נביאי השקר (כמ"ש בירמיה סי' כ"ז פסוק י"ד ט"ו),

un renforcement opposé à la foi en la divinité. Les femmes qui pleuraient pour Tammouz disaient : «Depuis que nous avons cessé de brûler de l'encens pour la reine du ciel, nous avons manqué de tout», etc. Il en allait de même pour les faux prophètes (comme il est écrit dans Jérémie, chapitre 27, versets 14 et 15),

דהיינו אמונות כוזבות בנביא להעאמין במה שלא דבר ה', משא"כ בבית שני שחסרו ה' דברים לא היתה ג"כ בלעומת זה התגברות הקליפה כ"כ [כל כך]

c'est-à-dire des croyances erronées dans les prophètes, en croyant ce que D.ieu n'avait pas dit. En revanche, au Second Temple, qui était privé de cinq choses, le renforcement du côté de la kelipa opposé n'était pas non plus aussi grand ;

והיתה האמונה רעה במילי דעלמא להאמין באנ שי רכיל לשנוא את חבירו שהשנאה ההיא היא שנאת חנם שחבירו לא עשה לו רעה באמת.

et la mauvaise croyance concernait les affaires du monde : croire les colporteurs de médisances, au point de haïr son prochain ; cette haine est une haine gratuite, car son prochain ne lui avait réellement fait aucun mal.

כי אם לא היה מאמין באנשי רכיל בוודאי לא היה איש שונא לרעהו כלל שזה כנגד הטבע שישנא אחד לחבירו חנם אם יודע באמת שחבירו לא פשע כו':

Car si l'on ne croyait pas les colporteurs de médisances, assurément nul ne haïrait son prochain, puisque cela est contraire à la nature: qu'un homme haïsse gratuitement son prochain s'il sait réellement que celui-ci n'a commis aucune faute, etc.

13 וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך וגו' כי להיות הידיעה והרגשה בבחי' ממלא כל עלמין כבר נאמר אתה הראת לדעת וגו'. כבר הראת כו'.

Et c'est là le sens de: «Et tu sauras aujourd'hui, et tu le ramèneras à ton cœur», etc. Pour que la connaissance et le ressenti du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol al-min) soient possibles, il a déjà été dit: «Tu as été montré, afin de savoir», etc.: cela t'a déjà été montré, etc.

אבל להיות וידעת בבחי' סובב כל עלמין דהיינו בשמים ממעל שמים בחי' סובב כמו השמים שהם כדורים

Mais pour que «Et tu sauras» désigne le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), c'est-à-dire «dans les cieux au-dessus» — les «cieux» représentant le niveau de ce qui entoure, tout comme les cieux sont des sphères —

וכמו הארץ שהיא בתוך השמים והשמים מקיפין לה (ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת גבי לא בשמים היא).

et tout comme la terre se trouve à l'intérieur des cieux, qui l'entourent (voir ce qui est écrit dans le discours commençant par «Car cette mitsva», à propos de «Elle n'est pas dans le ciel»),

כך הנה דבר ה' הוא בחי' ממלא כל עלמין היא מוקפת בבחי' סובב כל עלמין שאין דבר חוץ ממנו.

de même, la parole de D.ieu, qui est le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes, est entourée par le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes, car rien n'existe en dehors de Lui.

וכמשל הדבור בעודו בכח הנפש שעדיין לא יצא ונפרד כו'. וידיעה זהו הוא דוקא היום

C'est comme l'analogie de la parole tant qu'elle demeure dans la puissance de l'âme, avant d'en sortir et de s'en séparer, etc. Et cette connaissance se rapporte précisément à «aujourd'hui»,

כמו היום לעשותם ולא למחר בעוה"ב [בעולם הבא] שהעולם הבא הוא בחי' ממלא כל עלמין השתלשלות המדרגות מעילה לעלול מדרגה אחר מדרגה וכמשל פרצוף שיש בו ראש ויד ורגל כו'.

comme dans «Aujourd'hui, pour les accomplir», et non demain, dans le Monde à venir; car le Monde à venir correspond au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes, à l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), de cause en effet, niveau après niveau, comme dans l'analogie d'une configuration (partsouf) comprenant une tête, une main et un pied, etc.

כך יש מדרגות רבות גי' [גן עדן] עליון וגי' [וגן עדן] תחתון כו'. ולכן המעשים ודיבורים ומחשבות נעשו לבושין צואים לעוה"ב [לעולם הבא] ואין יכול לפשוט אותם וכאלו קשור בשק אם לא עי' כף הקלע וכיוצא בזה להתיר ולהפקיע הקשר וכו'

Il existe ainsi de nombreux niveaux: le Gan Eden supérieur et le Gan Eden inférieur, etc. C'est pourquoi les actes, les paroles et les pensées deviennent, dans le Monde à venir, des vêtements souillés que l'on ne peut retirer; c'est comme si l'on était lié dans un sac, à moins que le «creux de la fronde» et ce qui lui ressemble ne viennent défaire et rompre le nœud, etc.

(וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בד"ה צו את בני' [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי), משא"כ היום והשבות אל לבבך בשני יצריך בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו'

(comme cela a été expliqué dans le discours commençant par «Ordonne aux enfants d'Israël», etc., «Mon offrande, Mon pain»). En revanche, «aujourd'hui, et tu le ramèneras à ton cœur» signifie qu'avec tes deux inclinations, tu peux atteindre le niveau de la soumission (iskafya) et de la transformation (is'hap'ha), etc.

שהיום יכול לברר ולהפריד הרע על ידי המשכה מבחי' סובב כל עלמין עי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי מצוך היום דוקא שהתורה והמצות הם מבחי' סובב כל עלמין ועי' זה וידעת היום

car aujourd'hui, on peut raffiner le mal et l'en séparer par un influx provenant du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), grâce à «Et ces paroles que Moi» — Qui Je suis — «te commande aujourd'hui», précisément; car la Torah et les mitsvot relèvent du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes. Et par cela: «Et tu sauras aujourd'hui»

כי הוי' הוא האלהים הוי' הוא בחי' גילוי האלהים בחי' הסתר וצמצום כי כמו שיש בחינת הסתר וצמצום בבחי' ממלא כל עלמין בחי' עליות

«que Havaya est Elokim»: Havaya est le niveau de la révélation, et Elokim celui de la dissimulation et du tsimtsoum (contraction). Car, de même qu'il existe un niveau de dissimulation et de tsimtsoum dans la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), le niveau des montées

וירידות לפי זמנים מתחלפים כנ"ל, כך יש בבחי' סובב כל עלמין בחי' הוי' זה גילוי ובחי' אלהים היינו הסתר וצמצום בהתגברות זה לעומת זה,

et des descentes selon les époques changeantes, comme indiqué plus haut, ainsi, dans le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes, il existe le niveau de Havaya, qui est la révélation, et le niveau d'Elokim, c'est-à-dire la dissimulation et le tsimtsoum, lorsque «l'un s'oppose à l'autre» se renforce.

וצריך להיות וידעת היום והשבות אל לבבך בבחינת אתכפיא ואתהפכא שיקויים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ועי"ז תהיה ומלאה הארץ דעה וגו' והארץ תרצה את עונה דהיינו שזדונות יהי' [יהיה] כזכיות.

Il faut donc parvenir à «Et tu sauras aujourd'hui, et tu le feras pénétrer dans ton cœur» par la soumission et la transformation, afin que s'accomplisse: «Et Je ferai disparaître de la terre l'esprit d'impureté»; alors, par cela, «la terre sera remplie de connaissance», etc., et «la terre expiera sa faute», c'est-à-dire que les fautes délibérées deviendront comme des mérites.

(בגמ' [בגמרא] נזכר פסוק וידעת היום ר"ה [ראש השנה] ל"ב ב' גיטין נ"ז ב'. רבות בפ' ואתחנן ע"פ דוידעת היום. ובפ' וזאת הברכה וס"פ ויקרא ספ"ו ע"פ והוא עד או ראה או ידע.)

(Dans la Guemara, le verset «Et tu sauras aujourd'hui» est cité dans Rosh HaShanah 32b et Gittin 57b. [Le Midrash] Rabbah, dans la paracha Va'eschanan, à propos du verset «Et tu sauras aujourd'hui»; et dans la paracha Vezos HaBerachah ainsi qu'à la fin de la paracha Vayikra, à la fin du chapitre 6, à propos du verset «et il est témoin, qu'il ait vu ou qu'il ait su»:

או ראה אתה הראת לדעת. או ידע וידעת היום. ויש לפרש ע"פ האמור דפסוק אתה הראת לדעת זהו על בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שע"ז נאמר ומבשרי אחזה שאו מרום עיניכם וראו.

«qu'il ait vu»: «Tu as été montré, afin de savoir»; «ou qu'il ait su»: «Et tu sauras aujourd'hui». On peut expliquer, à la lumière de ce qui a été dit, que le verset «Tu as été montré, afin de savoir» concerne le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes, à propos duquel il est dit: «De ma chair, je contemple», «Levez vos yeux vers les hauteurs et voyez».

וזהו או ראה. אתה הראת. אבל פסוק וידעת היום קאי על האמונה והדעת בבחי' סוכ"ע מה שאינו בגדר עלמין כלל וע"ז נאמר וידעת היום כנ"ל. וזהו או ידע כו'.

Voilà ce que signifie «qu'il ait vu»: «Tu as été montré». Mais le verset «Et tu sauras aujourd'hui» se rapporte à la foi et à la connaissance au niveau de la lumière qui entoure tous les mondes, laquelle n'entre aucunement dans les limites des mondes; c'est à son propos qu'il est dit: «Et tu sauras aujourd'hui», comme indiqué plus haut. Voilà ce que signifie «ou qu'il ait su», etc.

וזהו שיש בפסוק ראשון דק"ש [דקריאת שמע] ע' רבתי וכן ד' דאחד שהוא ענין עד דהיינו בחי' ואתם עדי כמשי"ש [כמה שכתוב שם] במדרש והיינו ע"י אתה הראת לדעת וידעת היום כו' וכנ"ל.

Voilà pourquoi, dans le premier verset du Chema, le ayin est écrit en grand, de même que le dalet de «E'had» [est écrit en grand]; cela évoque le ed, le témoin, c'est-à-dire le niveau de «Et vous êtes Mes témoins», comme cela est écrit là dans le Midrash. Cela vient de «Tu as été montré, afin de savoir» et de «Et tu sauras aujourd'hui», etc., comme indiqué plus haut.

וגם י"ל [יש לומר] ע' רבתי דשמע עין בחי' ראה הראת לדעת. ושמע לשון הבנה בחי' וידעת.

On peut aussi dire que le ayin majuscule de «Chema» est un «ayin» (œil), le niveau de la vue, «Tu as été montré, afin de savoir»; et «Chema» est un terme qui désigne la compréhension, le niveau de «Et tu sauras».

וזהו ע"פ שנים עדים יקום דבר כי עדות אותיות דעות ושנים עדים היינו בחי' או ראה או ידע הנ"ל ועי"ז יקום דבר. הוא בחי' דבר ה'. ועי"ז מרמז הד' רבתי דאחד):

Et c'est [le sens de] «Sur le témoignage de deux témoins, une affaire sera établie»: car les lettres de «eidout» (témoignage) forment aussi «déot» (connaissances), et les deux témoins sont les niveaux de «qu'il ait vu ou qu'il ait su» mentionnés plus haut; par là, «une affaire (davar) sera établie», ce qui est le niveau de «la parole (devar) de D.ieu». C'est à cela que fait allusion le dalet majuscule de «E'had».)

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/vaeschanan/4/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak